

Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság
9.K.32.048/2014/13-I.

Alkotmánybíróság
Budapest
Pf. 773.
1535

Kezbesítővel

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <i>III/836-0/2015</i>	
Érkezett: 2015 MARE 18.	
Példány: <i>1</i>	Kezelőiroda:
Melléklet: <i>1 bírósági aktó</i>	<i>llm</i>

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a személyesen eljáró

[redacted] felperesnek a [redacted] által képviselt

[redacted] alperes ellen névváltoztatási kérelem tárgyában hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében - mint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.32.048/2014. számon indult ügy bírója - az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján kezdeményezem, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény (a továbbiakban: Atv.) 2010. január 1. napjától hatályos 44. § (2) bekezdés második mondata és az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Atvr.) 2002. december 15. napjától 2014. június 30. napjáig hatályos 27/A. § (2) bekezdés második mondata rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét, és - figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglaltakra -

- az Atv. 2010. január 1. napjától hatályos 44. § (2) bekezdés második mondatát semmisítse meg, továbbá

- rendelje el az Atvr. 2002. december 15. napjától 2014. június 30. napjáig hatályos 27/A. § (2) bekezdés második mondatának és az Atv. 2010. január 1. napjától hatályos 44. § (2) bekezdés második mondatának általános alkalmazási tilalmát a jelen és valamennyi, bármely bíróság előtt folyamatban lévő ugyanilyen ügyben [6/2014. (II. 26.) AB határozat], avagy

- rendelje el azok egyedi ügyben történő alkalmazhatatlanságát.

I.

A felperes 1958. február 14. napján született, a születési anyakönyvben [redacted] néven került anyakönyvezésre.

A felperes 2014. február 14-én születési nevének megváltoztatása iránt terjesztett elő kérelmet, melyben családi névként a [redacted] míg utónévként a [redacted] név viselésének engedélyezését kérte. Előadta, hogy a felmenői (illetve bátyja és unokabátyja) családi neve kötőjel nélkül került anyakönyvezésre, melynek következtében családját az állam megosztotta kötőjelesekre és kötőjel nélküliekre. Sérelmezte régi magyar kettős családi nevének kötőjellel történő összekapcsolását, és kiemelte, hogy az Atvr. 27. § (2) bekezdése alapján a név anyakönyvezésénél a magyar helyesírás szabályai az irányadóak, így esetében figyelembe kell venni azt, hogy „A magyar helyesírás szabályai” című kiadvány 158. pontja szerint a régi jelzős családnevekben a jelző és a tulajdonképpeni név közé nem teszünk kötőjelet.

Az ügyben alperesi jogelődként eljáró Közigazgatási és Igazságügyi Miniszter a 2014. április 3. napján kelt N-433-826/4/2014. számú határozatával a kérelmet arra hivatkozással utasította el, hogy a tulajdonnevek írásmódját a hatályos anyakönyvi jogszabályok kötelező erővel határozzák meg. Az Atvr. 27/A. § (2) bekezdése értelmében a családi név egy- vagy kéttagú, a kéttagú családi név tagjait kötőjel köti össze. A felperes által viselni kívánt családi név engedélyezésére ezért nincs lehetőség. Az alperes utalt arra is, hogy „A magyar helyesírás szabályai” 158. pontja kimondja azt is, hogy a kettős (két név mellérendelő kapcsolatából alakult) családnevek tagjait az újabb anyakönyvi jogszabályok szerint kötőjellel kell összekapcsolni.

A felperes keresetet terjesztett elő a jogerős közigazgatási határozat ellen, és a perben hivatkozott a névviseléssel kapcsolatos 58/2001. (XII. 7.) AB határozatban foglaltakra.

II.

A bíróság kiemeli, hogy az előtte indított perben a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339/A. §-a alapján, a közigazgatási per speciális jellege folytán arra tekintet nélkül kell alkalmaznia az Atvr. 2014. április 3. napján hatályos 27/A. § (2) bekezdését, hogy az egyes törvényeknek az elektronikus anyakönyv kialakításával összefüggésben szükséges módosításáról szóló 2013. évi LXXVI. törvény 117. §-a az Atvr.-t az alperesi határozat meghozatalát követően, 2014. július 1. napjával hatályon kívül helyezte.

Az Atv. 44. § (2) bekezdése pedig a perbeli esetben azért bír jelentőséggel, mert a felperes kérelméhez kapcsolódóan egy esetleges új eljárás során az Atvr. alperes által alkalmazott és 2014. július 1-jével hatályon kívül helyezett rendelkezése az Atv. jelenleg is hatályos 44. § (2) bekezdése szövegében változatlan tartalommal szerepel, ily módon a felperes számára sérelmes rendelkezés a kérelem elbírálása kapcsán továbbra is irányadó.

III.

A bíróság az ügyben felmerült jogkérdés megítélése során alkalmazandó jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét észlelte, az alábbiakra tekintettel.

Az Atv. 44. § (2) bekezdésének, illetve az Atvr. 27/A. § (2) bekezdésének perbeli időszakban hatályos, megegyező tartalmú rendelkezése szerint a születési családi név egy- vagy kéttagú. A kéttagú családi név tagjait kötőjel köti össze.

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) I. cikke szerint:

- (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsődrendű kötelezettsége.
- (2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.
- (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Az Alaptörvény II. cikke kimondja, hogy az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

Az Alaptörvény VI. cikk (1)-(2) bekezdései értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

Az Alaptörvény XV. cikk (1)-(2) bekezdései alapján a törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (2) bekezdése értelmében az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.

A Ptk. 2:43. § f) pontja szerint a személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen a névviseléshez való jog megsértése.

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése alapján Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 8. Cikke az alábbiakat tartalmazza:

1. Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.
2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.

A felperes felmenői - állítása szerint az 1650-es évekig visszavezethetően - okiratokkal igazoltan kötőjel nélkül kerültek anyakönyvezésre. A régi magyar kettős családi név eredete [REDAKT] vármegyéhez kötődik, és az kezdetben kisbetűvel [REDAKT] íródott, ami - a mellérendelő kapcsolatra történt alperesi hivatkozással szemben - szintén a jelzős szerkezetet igazolja. A felperes édesapjának, unokabátyjának és bátyjának születési neve még kötőjel nélkül szerepel az anyakönyvben, a felperes születésének időpontjában azonban már hatályba lépett az anyakönyvek vezetéséről és a házasságkötési eljárásról szóló 9/1952. BM utasítás,

melynek 39. § (6) bekezdése 1953. január 1-jétől előírta, hogy a kettős családi nevet kötőjellel összekapcsolva kell bejegyezni az anyakönyvbe. A felperes családi neve tehát ezen szabálynak megfelelően kötőjellel került anyakönyvezésre, ugyanakkor a felperes családtagjainak esetében a kötőjel nélküli anyakönyvi bejegyzés változatlanul maradt.

A bíróság álláspontja szerint az Atv. és az Atvr. fent idézett rendelkezései egyrészt korlátozzák a felperes névviselési jogát, másrészt pedig - figyelemmel arra, hogy az Atv. 47. § (2) bekezdése szerint a férj és a feleség családi nevüket házassági névként kötőjellel összekapcsolva viselhetik - alkalmas arra, hogy a felperest saját családjától (dinasztia) megkülönböztesse, illetőleg elválassza, és a [redacted] családnevu személyek házasságkötéséből eredő közös családi nevet [redacted] viselő személyekhez kapcsolja. A felperes számára tehát idegen a kötőjeles írásmóddal anyakönyvezett családi neve, s az még a saját családjától is megkülönbözteti akként, hogy más családokkal teremt látszólagos rokoni kapcsolatot.

Az alperes által alkalmazott jogszabályi rendelkezés ezért diszkriminatív, továbbá indokolatlan korlátot állít fel a felperes névviselési, illetve névváltoztatási jogára nézve, és az ember identitásához való jogát, emberi méltóságát, önrendelkezési jogát is sérti, mivel a kötőjeles írásmód a fent kifejtettek szerint egyben új, a felperes felmenőinek családi nevével eltérő és más családokhoz kapcsoló nevet is keletkeztet.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJE) által a Daróczy kontra Magyarország ügyben (44378/05., 2008.VII.01.) hozott ítéletben kifejtett jogi indokolás szerint továbbá a jogalkotó által alkalmazott indokolatlan korlátozás az Egyezmény 8. Cikkében foglaltakat is sérti.

IV.

A bíróság rámutat arra, hogy a névviseléssel kapcsolatos 58/2001. AB határozat III. rész 4. pontjában az Alkotmánybíróság levezette, hogy „... már önmagában (pusztán) a saját névhez való jog: emberi jog. Alapjogi védelmet kaphatnak azonban - az Alkotmány 54. § (1) bekezdése [megjegyzés: jelenleg Alaptörvény II. cikke] alapján, az önrendelkezési jog részeként - a névjog további összetevő elemei: így a névválasztás, a névváltoztatás, névmódosítás joga is. Az “egységes” alapjogi védelem ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a névjog minden eleme korlátozhatatlan lenne, ellenkezőleg: éppen hogy a korlátozhatóság súlya és mélysége alapján húzhatók közéjük egyértelmű határvonalak. Ez a disztinkció ad eligazítást arra nézve is, hol húzhatók meg egyiknél, másiknál az állami korlátozás (korlátozhatóság) határai, másik oldalról: hol kezdődik esetükben a közérdek érvényesíthetősége és meddig terjed az érintett egyének önrendelkezési joga. A névjog (mint egységes alapjogi védelmet érdemlő komplex jog) önrendelkezési joggal közvetlenül kapcsolatba hozható része csak kényszerítő, elkerülhetetlen okból korlátozható, akkor, ha a korlátozás szükséges és az a korlátozással elérni kívánt célhoz képest arányos.”

E döntésében az Alkotmánybíróság a névváltoztatási és névmódosítási joggal összefüggésben hangsúlyozta, hogy az állam mind a “szükségesség” mind az “arányosság” mércéjének

megvonásakor érvényesítheti a közérdekűség szempontjait, azaz az állami nyilvántartások egységességéhez és áttekinthetőségéhez fűződő követelményeket, ettől azonban a névváltoztatáshoz való jog nem veszíti el alapvető jogi karakterét, sőt más jogokkal összefüggésben azt kifejezetten is el kell ismerni.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint alapvető jogkénti alkotmányos védelmet érdemel az emberi méltósággal közvetlenül összefüggésbe hozható névváltoztatásra vonatkozó igény, mely alapja és indoka lehet annak, hogy a többes (összetett) név megválasztása is - bizonyos határig - alapvető jogként részesülhessen védelemben. A névjog legalább két személyiségi joghoz kapcsolódik szervesen: az önazonossághoz és a magánszférához való joghoz, s ezáltal önálló - nevesített alapvető jogként - része az általános személyiségi jognak.

Az AB határozat IV. rész 2.2. pontjában foglaltak értelmében az állam joga, de egyben felelőssége is olyan - törvényi szintű - szabályozás kialakítása, amely egyidejűleg teremt módot a névjog említett elemeiben kifejezésre jutó alapvető személyiségi (önrendelkezési) jog kiteljesítésére, de az alkotmányos kereteket tiszteletben tartó - egységességet és jogbiztonságot érvényre juttató - szabályozásra is, a bíróság megítélése szerint azonban az Atv. 44. § (2) bekezdésének második mondatában és az Atvr. 27/A. § (2) bekezdésének második mondatában fennálló korlátozás nem felel meg ezen kritériumoknak, és így a szükségesség-arányosság fentebb idézett követelményét nem teljesíti.

A felperes régi magyar kettős családi nevéhez való joga a bíróság megítélése szerint alapjogi védelem alatt áll, mely védelem a felperest az állammal szemben is megilleti, a felmenőtől örökölt családi nevének megváltoztatása pedig a felperes emberi méltósághoz, önazonossághoz, illetve magánszférához való jogát sérti, továbbá a diszkrimináció tilalmába ütközik. A névviselési jog Atv. 44. § (2) bekezdésének második mondatában és Atvr. 27/A. § (2) bekezdésének második mondatában megvalósított korlátozása tehát a bíróság álláspontja szerint alaptörvény-ellenes, mivel végső soron azzal a következménnyel jár, hogy a felmenőket és az 1953. január 1-je előtt született felperesi családtagokat megillető családi név eredeti formájában a felperes által nem viselhető, és a jogszabályi rendelkezés folytán a felperes számára idegen, nem a családját és őt magát azonosító név viselésére válik kötelezetté. A kötelezően anyakönyvezendő kötőjeles írásmód új nevet keletkeztet, amely (különös figyelemmel a kötőjeles írásmóddal anyakönyvezett, a felperes nevével alakilag megegyező, ám tartalmában teljességgel eltérő [REDACTED] házassági névre, illetve annak e házasságból származó gyermekekre történő áthagyományozására) nem alkalmas arra sem, hogy a felmenőkkel és a jelenleg is [REDACTED] családnevet viselő családtagokkal való rokoni kapcsolatot egyértelműen érzékeltesse. Ez pedig ellentétes azzal az Alkotmánybíróság által korábban már deklarált alapjogi követelménnyel, hogy a saját névhez és annak viseléséhez minden embernek joga van: az, mint az önazonossághoz való jog alapvető jog, a születéssel keletkező elidegeníthetetlen emberi jog, amely az állam által elvonhatatlan és - lényeges tartalmát tekintve - korlátozhatatlan. A felperes számára sérelmes jogszabályi korlátozás ésszerű indokául a bíróság véleménye szerint nem szolgálhat az állami nyilvántartások egységességéhez, a családi nevek utónevektől történő megkülönböztetéséhez fűződő közérdek, a normaszöveg által felállított korlátozás mértéke továbbá túlmutat az elérni kívánt célhoz szükséges mértéken, és a céllal arányban nem álló eredménnyel

(érdeksérelemmel) jár.

A bíróság utal e körben arra is, hogy az alapjogi jogsérelem véleménye szerint arra tekintettel is fennáll, hogy az Atvr. kihirdetésétől (azaz 1982. augusztus 14. napjától) 2002. december 14. napjáig hatályos - és az Alkotmánybíróság fentebb hivatkozott AB határozatában akkori állapotában megvizsgált - 27. § (2) bekezdésének rendelkezése értelmében egynél több tagú családi név akkor volt viselhető, ha annak a szülőnek az anyakönyvi bejegyzése, akinek az érintett személy a nevét viseli, ilyen nevet tartalmazott. Mivel a fenti jogszabályi rendelkezés írásmódbeli megkötést egyáltalán nem tartalmazott, a felperes kérelme ezen jogszabályi környezetben teljesíthető lett volna.

A 2002. december 15. napjától hatályba lépett jogszabály-módosítás (az Atvr. 27/A. §-ának beiktatása) eredményeként azonban ezen korábbi, az Alkotmánybíróság által kellően alaposnak (azaz szükségesnek és arányosnak) minősített korlátozás úgy változott meg, hogy a jogalkotó a kettőnél több tagú családi név viselésének lehetőségét objektíve kizárta, és az alapul fekvő ügghöz hasonló esetekre nézve még kivételes méltánylást érdemlő körülmények között (Atvr. 28. (6) bekezdése, illetve Atv. 49. § (5) bekezdése) sem tartotta indokoltnak a - maximálisan engedélyezhető - kéttagú családi név felmenő által továbbörökített formában (rég Magyar kettős családi névként, kötőjel nélkül) történő viselésének lehetővé tételét, annak ellenére, hogy számos más esetben - a magyar hagyományoktól eltérő hangzású, magyartalanul képzett név, történelmi név, régies írásmóddal írt családi név, az előző névváltoztatás hatálybalépésétől számított 5 éven belüli újabb névváltoztatás tekintetében - megteremtette a méltányossági jogkörben való engedélyezés lehetőségét. Ily módon a perbeli esetre irányadó jogi szabályozás eleve lehetetlenné teszi a kettőnél több tagú családi név viselését, illetve a konkrét ügyben megfosztja a felperest a kéttagú családi név kötőjel nélküli, eredeti formában (rég Magyar kettős családi névként) történő viselésének lehetőségétől.

V.

Az Egyezmény 8. Cikkéhez kapcsolódó, korábbiakban hivatkozott EJEK-ítéletből a bíróság álláspontja szerint az is megállapítható, hogy amennyiben jelen esetben a felperes névviselési jogával összefüggésben a fentiekben kifejtett szükségtelen, illetőleg aránytalan korlátozás áll fenn, az egyúttal az Egyezmény 8. Cikkének és az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésének sérelmét is jelenti. E körben a bíróság kiemelten felhívja a figyelmet arra, hogy az EJEK fenti ítéletében megállapította, hogy az államok ugyan széles mérlegelési mozgásteret élveznek a nevek szabályozásával kapcsolatban, de nem vehetik semmibe azok fontosságát a magánszemélyek életében: a nevek tehát az önazonosítás és az önmeghatározás központi elemei. Korlátozást vezetni valakinek a névhasználathoz vagy a neve megváltoztatásához való jogára igazolt és releváns indokok nélkül nem egyeztethető össze az Egyezmény 8. Cikkének az egyének önmeghatározásának és személyes fejlődésének védelmére irányuló céljaival.

VI.

Mindezek alapján a bíróság úgy vélte, hogy az előtte folyamatban lévő 9.K.32.048/2014. számú perben, melynek tárgya névváltoztatási kérelem tárgyában hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata, az alkalmazandó jog - az Atv. 44. § (2) bekezdésének

Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság
9.K.32.048/2014/13-I.

7

második mondata és az Atvr. 27/A. § (2) bekezdésének második mondata - az Alaptörvény I. cikk (1)-(3) bekezdéseivel, II. cikkével, VI. cikk (1)-(2) bekezdéseivel, XV. cikk (1)-(2) bekezdéseivel és Q) cikk (2) bekezdésével ellentétes, ezért a per tárgyalásának a Pp. 155/B. § (1) bekezdése alapján történt felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte.

Budapest, 2015. év március hó 16. napján

